

72328 - حکم انعام برای کارگر و حکم کار در هتلی که در آن امور حرام وجود دارد

سوال

من در هتلی در «**نشرم الشیخ**» کار می‌کنم و کار من حمل و نقل کیف‌ها و ساک‌های مشتریانی است که به هتل می‌آیند و برای این کارم حقوق ثابت و درصد و انعام دریافت می‌کنم. کار من به خمر و مشروب مربوط نیست و قراردادام با مدیریت هتل تنها برای حمل بار مسافران است. لطفا در این باره پاسخ دهید چون در این باره به شدت دچار حیرتم؛ زیرا قصد دارم این کار را ترک کنم و با این حقوق و انعامی که گرفته‌ام کار جدیدی را برای خودم شروع کنم ولی می‌خواهم مالم حلال باشد تا خداوند در آن برکت بیندازد.

این را هم بگویم که برخی از مهمانان خارجی وقتی به هتل می‌آیند در بارهای خود مشروب دارند که گاهی وقت‌ها متوجه این امر می‌شویم و گاهی خیر.

برخی از مشتریان هم به دلیل فضای باز و بی‌بند و باری که در هتل وجود دارد آن‌جا را نمی‌پسندند و هتل را ترک می‌کنند.

پاسخ مفصل

این تلاش شما را برای این که مالتان حلال است ستایش می‌کنیم و از خداوند خواهانیم که با حلال خود ما را از حرام، و با فضل خودش از دیگران بی‌نیاز سازد.

اما درباره حقوق شما و درصد مورد اتفاق میان شما و صاحب کارتان: اگر اصل کاری که برای آن حقوق می‌گیرید مشکل شرعی نداشته باشد این نیز بی‌اشکال است و حمل و نقل بارهای مسافران کاری مباح است، اما برداشتن کیفی که می‌دانید در آن مشروب است حرام و از گناهان کبیره است، چرا که ابوداؤد (۳۶۷۴) روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **«خداوند خمر را و نوشنده‌اش را و ساقی و فروشنده و خریدار و سازنده و کسی که برایش ساخته می‌شود و حامل آن و کسی که برایش حمل می‌شود را لعن کرده است»** آلبانی در «**الإرواء**» (۲۳۸۵) آن را صحیح دانسته است.

اما آن چه به آن «**انعام**» گفته می‌شود از سه حالت خارج نیست:

۱. این که ضمن قرارداد میان شما و صاحب کارتان قید شده باشد که شما صاحب انعامی هستید که از طرف مشتریان داده می‌شود. در این حالت اشکالی در تصاحب این مبلغ وجود ندارد.

۲. این که بر اساس عرف، در این نوع کارها صاحب کار از این انعام باخبر باشد و به آن راضی باشد که در این صورت نیز تصاحب آن اشکالی ندارد.

۳. این که میان شما توافقی بر سر این انعام نباشد و دادن انعام در شغل شما میان مردم عرف نباشد و از عکس العمل صاحب کارتان در صورتی که بداند شما انعام گرفته‌اید آگاه نباشد یا بدانید که اگر بداند به نفع شما نیست و راضی نخواهد بود؛ در این صورت این انعام همان چیزی خواهد بود که علما آن را «هدایای کارگزاران» می‌نامند و حرام است و گرفتن آن توسط شما جایز نیست. زیرا ابوحمید ساعدی روایت کرده که پیامبر صلی الله علیه وسلم مردی را به نام ابن اللتبیبه به عنوان کارگزار جمع‌آوری زکات تعیین کردند. او برگشت و گفت: این برای شماست و این را به من هدیه داده‌اند. پس پیامبر صلی الله علیه وسلم برخاست و بر منبر رفت و پس از حمد و ثنای پروردگار فرمود: چه شده که کارگزار را می‌فرستیم و می‌آید و می‌گوید: این مال شماست و این را به من هدیه داده‌اند. در خانه مادرش یا پدرش بنشیند و ببیند آیا چیزی برایش هدیه می‌آورند یا نه؟ کسی از شما چیزی را [به عنوان هدیه در هنگام کار] نمی‌آورد مگر آن که آن را روز قیامت خواهد آورد، شتر باشد یا گاو یا گوسفند» به روایت بخاری (۲۴۵۷) و مسلم (۱۸۳۲).

اما درباره خود این کار که آیا به آن ادامه بدهید یا ترکش کنید؟ کار در هتلی که مسافران خارجی به آن می‌آیند در ذات خود حرام نیست، اما اگر برخی کارهای حرام در آن وارد شود حرام می‌شود. این گونه هتل‌ها معمولاً خالی از مشروبات الکلی و اختلاط حرام و موسیقی و استخرهای مختلط نیست... و این همان چیزی است که در سوالتان به آن با عنوان «فضای باز و بی‌بند و باری» اشاره کردید که همین باعث حرمت کار کردن در این هتل و امثال آن می‌شود و همچنین گفتید که شما کیف و چمدان مشتری‌ها را برمی‌دارید و گاه در بارهای آنان مشروب وجود دارد که همین منع کار کردن در این هتل را تقویت می‌کند.

بر این اساس: واجب است که تلاش کنید هر چه زودتر این کار را ترک کنید و به کاری مشغول شوید که خیالتان بابت درآمد آن راحت باشد و به این سخن پروردگار متعال یقین داشته باشید که می‌فرماید:

﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا (۲) وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ [طلاق: ۲-۳]

(و هر کس از الله پروا کند، برای او راه برون رفتی قرار می‌دهد (۲) و از جایی که حسابش را نمی‌کند به او روزی می‌رساند).

و این سخن پیامبر صلی الله علیه وسلم که می‌فرماید: «تو چیزی را برای الله عزوجل ترک نمی‌کنی مگر آن خداوند بهتر از آن را به جایش به تو می‌دهد» به روایت امام احمد و آلبنی در «حجاب المرأة المسلمة» (۴۷) آن را صحیح دانسته است.

پیش تر در پاسخ به سؤال شماره (46704) فتاوی برخی از علما را دربارهٔ تحریم کار کردن به عنوان نگهبان هتلی که در آن کار حرام صورت می‌گیرد و همین‌طور تحریم کار در خانه‌های مبله‌ای که در آن موارد حرام وجود دارد، آوردیم.

در پاسخ به سؤال شماره (82356) دربارهٔ حکم کار در مکانی مانند محل کار شما سخن گفته‌ایم.

والله اعلم.